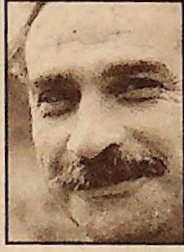

Yeni Sayak, 22 Mayıs 99

Kendisi muhtac-ı himmet bir dede

Aristokrasinin toplum hayatında nasıl doldurulamaz bir yere sahip olduğunu Duc de Lévis (1764-1830) "Noblesse oblige": "Asalet icbar eder" cümlesiyle özetlemiştir. Fransızca ibareyi "Asalet minnet altında bırakır" şeklinde tercüme etmek de mümkündür. Mahiyetleri ve tanımları gereği, asiller, aristokratlar toplumun en iyileri olma vecibesi altındadır. Onların hususiyetleri yalnızca cesur ve âli-cenâb tavırlarıyla tebarüz etmez; asillere imtiyazlar zayıf düşmüş olanlara karşı yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için tanınmıştır. İslâm düşüncesi geleneksel toplumun kan bağıyla ve kısmen kurulu düzenin işleyişine hizmetle irtibatlandığı asalet anlayışını geçersiz saymış ve insanların insanlara üstünlüğünün ancak "takva" ile yani Yaratıcı'nın yaratılanlara koyduğu sınırları ihlâl etmekten sakınmalarıyla tanınabileceğini izhar etmiştir. Bu açıdan bakıldığında tasavvufun asalet kazanma yolunda bir disiplin olduğu fark edilebilir. Daha doğrusu tasavvufa bu boyayı çalan biz Türkler olmuşuz.

İSMET
ÖZEL

Dede, şeyh, mürşit himmet sahibidir. İnsanın mânevi dünyasına yön verecek düsturların bekçiliğini yapmaktadır. Bizi çaresizlik hissine kapılmaktan alıkoyan her kim ise toplum örgüsü içinde ona seçkin bir yer verir, ona seçkinlik payesi tanırız. Tarihimiz boyunca bizim aristokratlarımız, bizim seçkinlerimiz kendilerinden medet umulabilecek özellikte kişilerdi. Diyelim ki bir Somuncu Baba'sız çakılan kazıklar üzerinde Osmanlı Devleti'nin yükseleceğini tasavvur bile etmek imkânsızdır. Toplumumuz seçkinlerinden mahrum kaldığı oranda yozlaştı ve yozlaştığı oranda seçkinlerinden medet ummayı gereksiz saydı. Bugün öyle bir evreye girdik ki bütün dedeler muhtac-ı himmet durumdadır. Bilhassa siyaset ve ideoloji sahasından çıkartılan her resim bu sefaleti göze batar hale sokuyor. Daha acıklı bir şey var: Her kim ki birinden, birilerinden himmet sağlama ihtiyacıyla kıvrınmaktadır, işte o dedelik işlevi görebilecek konumları işgâlde beis görmüyor.

Toplum içinde düştüğümüz çaresizlik hissinde bizi âzâd edecek seçkinleri, aristokratları, asilleri tefrik ve teşhiste zorlanıyoruz. Bir şekilde öne çıkmış insanlar içine düştükleri çaresizlikler sebebiyle bangır bangır bağıyor ve büyük küçük bütün insanlarımız "Hani bana? Hani bana" diye âvâz ediyor.